

PROGRAM NAUCZANIA I SYSTEM OCENIANIA NA LEKCJACH HISTORIA I SPOŁECZEŃSTWO
W PUBLICZNYM LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM SIÓSTR PIJAREK IM PAULI MONTAL W
RZESZOWIE
KLASA 3LO

Przedmiotowy System Oceniania jest zgodny z Wewnątrzszkolnym
Systemem Oceniania

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. U źródeł demokracji i republiki						
1. Obywatel w polis ateńskiej	1. Kto był obywatelem Aten? 2. Reformy ustrojowe w Atenach 3. Demokratyczne Ateny 4. Kto sprawował władzę w Atenach?	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>polis</i> , monarchia, oligarchia, demokracja, tyrania – omawia rolę postaci: Peryklesa, Arystotelesa – zna datę reform Peryklesa (451/450)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: zgromadzenie ludowe (eklezja), Rada Pięciuset, sąd ludowy (heliaja), kolegium dziesięciu strategów, ostracyzm – omawia rolę postaci: Solona, Klej-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „strząśnięcie długów”, hoplici, falanga, agora, areopag, „zwierzę polityczne” – zna datę rozpoczęcia okresu tyranii Pizystratów (561 r. p.n.e.)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dem, ostrakon – omawia rolę postaci Aspazji z Miletu – zna datę spisania prawa przez Drakona (621 r. p.n.e.) – tłumaczy, w jaki sposób zmiana tak-	Uczeń: – ocenia wpływ reform: Solona, Klejstenesa i Peryklesa na sytuację społeczno-polityczną obywateli ateńskich.

	5. „Jedność w różnorodności” – obywatel i obywatelstwo w ujęciu Arystotelesa	r. p.n.e.) – prezentuje warunki uzyskania obywatelstwa w starożytnych Atenach – wymienia prawa i obowiązki obywateli <i>polis</i> ateńskiej.	stenesa – zna daty reform: Solona (594/593 r. p.n.e.) i Klejstenesa (508/507 r. p.n.e.) – wskazuje na mapie Attykę oraz inne obszary zamieszkałe przez Greków – przedstawia wpływ warunków naturalnych Grecji na powstanie i funkcjonowanie greckich <i>poleis</i> – omawia reformy: Solona, Klejstenesa i Peryklesa – prezentuje prawa poszczególnych grup społecznych w <i>polis</i> ateńskiej.	– wymienia sposoby uzyskiwania obywatelstwa <i>polis</i> ateńskiej – omawia położenie obywateli ateńskich w VI w. p.n.e. i jego wpływ na reformy ustrojowe w Atenach – przedstawia funkcjonowanie i kompetencje instytucji demokratycznych w Atenach – prezentuje poglądy Arystotelesa na temat miejsca i roli obywateli w greckich <i>poleis</i> – przedstawia udział obywateli Aten w sprawowaniu władzy.	tyki wojennej wpłynęła na społeczność <i>polis</i> – przedstawia znaczenie agory dla funkcjonowania demokracji w Atenach.	
2. Republika rzymska i jej obywatele	1. Władze republikańskie 2. Walka o prawa polityczne plebejuszy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: republika, cesarstwo – zna okres istnienia republiki (509–31 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: patrycjusze, plebejusze, zgromadzenia ludowe (komicja), senat,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>civitas</i> , pryncypat, dominat, bezpaństwowiec (apatryda)	Uczeń: – omawia wpływ podbojów rzymskich na przemianę ustrojową w państwie – wyjaśnia, na czym	Uczeń: – porównuje prawa obywateli starożytnych Aten i Rzymu z prawami obywateli współ-

	<p>3. Kim był obywatel Rzymu?</p> <p>4. Podboje rzymskie a upadek republiki</p> <p>5. Jak można uzyskać obywatelstwo?</p>	<p>p.n.e.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tłumaczy sposób nabywania obywatelstwa w starożytnym Rzymie – przedstawia prawa i obowiązki obywateli rzymskich. 	<p>dyktator, konsul, pretor, cenzor, edyl, kwesor, trybun ludowy, <i>ius sanguinis</i> (prawo krwi), naturalizacja, <i>ius soli</i> (prawo ziemi)</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci: Oktawiana Augusta, Karakalli – zna okresy istnienia: monarchii rzymskiej (753–509 r. p.n.e.) i cesarstwa (31 r. p.n.e. – 476 r. n.e.) oraz datę wydania przez Karakallę edyktu (212 r. n.e.) – wymienia nazwy urzędów funkcjonujących w republikańskim Rzymie i określa kompetencje urzędników. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci: Tarkwiniusza Pysznego, Dioklecjana, Cyserona – zna datę utworzenia urzędu trybunów ludowych (V w. p.n.e.) – pokazuje na mapie rozwój terytorialny Rzymu do II w. n.e. – prezentuje wpływ konfliktu między patrycjuszami a plebejuszami na zmiany ustrojowe w Rzymie – przedstawia ustrój Rzymu republikańskiego – omawia sposoby uzyskiwania obywatelstwa w starożytności i obecnie. 	<p>polega zjawisko bezpieczeństwa i omawia jego konsekwencje.</p>	<p>czesnych państw.</p>
<p>3. Tradycja antycznej demokracji i republiki w później-</p>	<p>1. Republiki w średniowieczu</p> <p>2. Obywatele średniowiecznych miast</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: republika miejska, autonomia – wymienia warunki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: patrycjat, rada miejska, ława sądowa, demokracja 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: doża, Signoria, Wielka Rada, Stany Generalne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: domicyl, wilkierz – porównuje zasady 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ tradycji demokracji Grecji i republikańskiego

<p>szych epokach</p>	<p>3. Republika Niderlandów 4. Demokratyczne i republikańskie tradycje polskiej szlachty</p>	<p>uzyskiwania obywatelstwa miejskiego w średniowieczu.</p>	<p>szlachecka, sarmatyzm – wskazuje na mapie Republikę Zjednoczonych Prowincji i Rzeczpospolitą Obojga Narodów – omawia przyczyny i skutki odradzania się republik miejskich w Italii – przedstawia zakres autonomii średniowiecznych miast – prezentuje okoliczności powstania i funkcjonowanie Republiki Zjednoczonych Niderlandów – wymienia przyczyny ukształtowania się demokracji szlacheckiej w Polsce.</p>	<p>– zna daty: odrodzenia się republik miejskich w Italii (VIII w.), proklamowania Republiki Niderlandów (1588 r.) – wskazuje na mapie republiki miejskie w Italii i Nowogród Wielki – omawia ustrój Republiki Weneckiej – tłumaczy wpływ tradycji antycznych na szlachecką ideologię sarmatyzmu – opisuje wpływ tradycji antycznych na funkcjonowanie Rzeczypospolitej.</p>	<p>uzyskiwania obywatelstwa w starożytnych Atenach i Rzymie oraz w miastach średniowiecznych.</p>	<p>Rzymu na powstanie oraz funkcjonowanie średniowiecznych republik kupieckich, Republiki Niderlandów i Rzeczypospolitej.</p>
<p>II. Królowie i poddani</p>						
<p>1. Władcy średniowiecznej Europy</p>	<p>1. Królestwo Franków i jego relacje z Kościołem 2. Cesarstwo uniwersali-</p>	<p>Uczeń: – omawia rolę postaci: Karola Wielkiego, Ottona I, Ottona III – zna daty koronacji</p>	<p>Uczeń: – omawia rolę postaci: Chlodwiga, Pepina Krótkiego, Karola Łysego, Lotara, Ludwika Nie-</p>	<p>Uczeń: – omawia rolę postaci: Urbana II, Kaliksta II, Henryka V – zna daty: powstania Państwa Kościel-</p>	<p>Uczeń: – omawia i ocenia koncepcje cesarstwa uniwersalistycznego: Karola Wielkiego, Ottona I i Ottona</p>	<p>Uczeń: – ocenia średniowieczne teorie dotyczące pochodzenia władzy monarchicznej</p>

	<p>styczne</p> <p>3. Cezaropapizm czy papocezaryzm?</p> <p>4. Wyprawy krzyżowe</p> <p>5. Jak przedstawiano pochodzenie władzy monarchicznej?</p>	<p>cesarskich: Karola Wielkiego (800 r.) i Ottona I (962 r.)</p> <p>– wymienia obowiązki przypisane w średniowieczu cesarzowi i papieżowi.</p>	<p>mieckiego, Grzegorza VII, Henryka IV, Innocentego III</p> <p>– zna daty: chrztu Chlodwiga (496 r.), traktatu z Verdun (843 r.), ogłoszenia <i>Dictatus papae</i> (1075 r.), synodu w Clermont (1096 r.)</p> <p>– pokazuje na mapie podział państwa Franków na mocy traktatu z Verdun oraz Państwo Kościelne</p> <p>– prezentuje założenia cezarpapizmu i papocezaryzmu</p> <p>– opisuje spór między cesarstwem a papieżem w średniowieczu</p> <p>– przedstawia poglądy Innocentego III.</p>	<p>nego (756 r.), ukończenia się Henryka IV w Canossie (1077 r.), zawarcia konkordatu wormackiego (1122 r.)</p> <p>– przedstawia historię Europy po upadku Imperium Rzymskiego</p> <p>– prezentuje relacje między państwem Franków a Kościołem</p> <p>– wymienia postanowienia konkordatu wormackiego</p> <p>– omawia średniowieczne teorie dotyczące pochodzenia władzy monarchicznej</p> <p>– wyjaśnia, jakie konsekwencje dla rywalizacji cesarzy i papieży miały wyprawy krzyżowe.</p>	<p>III.</p>	<p>– ocenia realne możliwości stworzenia cesarstwa uniwersalistycznego w średniowieczu.</p>
<p>2. Feudalizm w średniowieczu</p>	<p>1. Czym był feudalizm?</p> <p>2. Drabina feudalna</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: feudalizm, wasal, senior,</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: hołd lenny, inwestytura,</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: gospodarka naturalna, akt</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>homagium</i>, suzeren</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– ocenia skutki feudalizmu dla społeczeństwa i</p>

	<p>3. System lenny 4. Poddaństwo chłopów 5. Skutki feudalizmu</p>	<p>lenno, pańszczyzna – omawia obowiązki wasala i seniora.</p>	<p>drabina feudalna, poddaństwo, renta feudalna, czynsz – opisuje funkcjonowanie systemu wasalno-lennego – tłumaczy, na czym polegało poddaństwo gruntowe, osobiste i sądowe chłopów.</p>	<p>komendacji, akt prekaryjny – omawia zasady średniowiecznej gospodarki naturalnej – prezentuje wpływ feudalizmu na władzę królewską.</p>	<p>– przedstawia wpływ systemu wasalno-lennego na sposób życia przedstawicieli różnych warstw społecznych w średniowiecznej Europie.</p>	<p>gospodarki europejskiej.</p>
<p>3. Miasta średniowiecznej Europy</p>	<p>1. Od upadku do rozkwitu miast 2. Lokacje miejskie 3. Prawo lokacyjne 4. Samorząd miejski 5. Średniowieczne miasto i jego cechy charakterystyczne 6. Cechy i gildie</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: lokacja, cech, gildia, rada miejska – prezentuje przebieg procesu lokacji miasta i wymienia korzyści, które uzyskiwali jego mieszkańcy – przedstawia zadania oraz funkcje średniowiecznych cechów i gildii.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wójt, ława, burmistrz, rajca, ławnik, ratusz, patrycjat, pospólstwo, plebs – omawia organizację i kompetencje samorządu miejskiego – wymienia cechy charakterystyczne średniowiecznego miasta – opisuje strukturę średniowiecznego mieszczaństwa.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: prawo lokacyjne, zasadzka, konsul, doża, „partacze”, hanza – zna daty ustanowienia praw: magdeburskiego (1037 r.) i lubeckiego (1225 r.) – przedstawia proces odradzania się miast w średniowiecznej Europie – wymienia korzyści, które przynosiła miastom przynależność do hanz.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Związek Hanzeatycki (Hanza) – omawia przyczyny upadku miast na początku średniowiecza.</p>	<p>Uczeń: – ocenia znaczenie urbanizacji dla rozwoju gospodarczego w średniowieczu i współcześnie.</p>

<p>4. Kształtowanie się parlamentaryzmu europejskiego</p>	<p>1. Początki parlamentaryzmu angielskiego 2. Organizacja i działanie parlamentu angielskiego 3. Stany Generalne we Francji 4. Kompetencje Stanów Generalnych 5. Zgromadzenia stanowe w innych krajach europejskich</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: stan, monarchia stanowa, parlament, Stany Generalne – zna daty powstania: parlamentu angielskiego (1265 r.) i Stanów Generalnych we Francji (1302 r.) – wymienia cechy charakterystyczne monarchii stanowej.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka karta swobód</i>, Izba Lordów, Izba Gmin – omawia rolę postaci: Jana bez Ziemi, Filipa IV Pięknego – zna datę wydania <i>Wielkiej karty swobód</i> (1215 r.) – wskazuje na mapie państwa, w których powstały reprezentacje stanowe – omawia organizację i działanie parlamentu angielskiego – przedstawia kompetencje parlamentu angielskiego – prezentuje organizację i działanie Stanów Generalnych we Francji – wymienia kompetencje Stanów Generalnych we Francji.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kortezy, landtagi, sobór ziemski – omawia rolę postaci Bonifacego VIII – zna datę powstania soboru ziemskiego w Rosji (1549 r.) – przedstawia przyczyny ukształtowania się reprezentacji stanowej w Anglii – opisuje pozycję poszczególnych stanów społecznych w monarchiach: angielskiej i francuskiej – wymienia przyczyny zwołania Stanów Generalnych we Francji – opisuje warunki, które musiały zaistnieć w państwach, aby powstały w nich reprezentacje stanowe.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Althing, <i>Wielka karta Leónu</i>, Hoftag, Riksdag, <i>impeachment</i>, parowie, lordowie – omawia rolę postaci: Henryka II, Tomasza Becketa, Szymona de Montfort – zna daty: powstania islandzkiego Althingu (ok. 930 r.), pierwszych obrad kortezów w Królestwie Leónu (ok. 1188 r.) – wymienia przyczyny i skutki konfliktu królów angielskich z duchowieństwem – prezentuje organizację i kompetencje zgromadzeń stanowych w innych krajach europejskich – porównuje okoliczności powstania</p>	<p>Uczeń: – ocenia wpływ przemian organizacji i funkcjonowania parlamentu angielskiego na współczesny parlamentaryzm – ocenia skutki ukształtowania się reprezentacji stanowej dla państwa i władzy królewskiej.</p>
--	--	--	---	--	---	--

					zgromadzeń stanowych w Anglii i we Francji.	
III. Absolutyzm czy republika?						
1. Obywatele czy poddani?	<p>1. Prawa człowieka i prawa obywatela</p> <p>2. Absolutyzm we Francji</p> <p>3. Rewolucja angielska i jej skutki</p> <p>4. Nowożytne teorie umowy społecznej</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja, dyktatura, monarchia parlamentarna – omawia rolę postaci: Johna Locke’a, Charles’a de Montesquieu (Monteskiusza), Jeana-Jacques’a Rousseau, Woltera – zna datę ogłoszenia republiki w Anglii (1649 r.) – wymienia cechy charakterystyczne angielskiej monarchii parlamentarnej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: poddaństwo państwowe, lord protektor, <i>Habeas Corpus Act</i>, „chwalebna rewolucja”, umowa społeczna – omawia rolę postaci: Niccola Machiavellego, Jeana Bodina, Olivera Cromwella, Thomasa Hobbesa – zna daty: wybuchu wojny domowej w Anglii (1642 r.), za twierdzenia <i>Habeas Corpus Act</i> (1679 r.), „chwalebnej rewolucji” (1688 r.) – prezentuje okoliczności „chwalebnej rewolucji” – przedstawia po- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: akty nawigacyjne, <i>Deklaracja praw</i> – omawia rolę postaci: Armanda Jeana Richelieu, Ludwika XIV, Karola I, Karola II, Jakuba II, Marii II Stuart, Wilhelma III Orańskiego – zna daty: bitwy pod Naseby (1645 r.), uchwalenia aktów nawigacyjnych (1651 r.) – tłumaczy, jak w XVI i XVII w. rozumiano prawa człowieka oraz prawa obywatela – opisuje cechy charakterystyczne monarchii absolutnej na przykładzie Francji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „spisek prochowy”, torysi, wigowie – omawia rolę postaci: Thomasa Smitha, Jakuba I, Guya Fawkesa, Ludwika III, Jules’a Mazarina – zna daty: „spisku prochowego” (1605 r.), wydania <i>Instrumentu rządzenia</i> (1653 r.), objęcia tronu angielskiego przez Karola II (1660 r.) – prezentuje poglądy filozofów na temat mającego u podstaw idee oświeceniowe funkcjonowania nowoczesnego państwa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ poglądów oświeceniowych na temat umowy społecznej i funkcjonowania państwa na współczesne systemy demokratyczne oraz udział obywateli w rządzeniu państwem.

			<p>glądy filozofów dotyczące umowy społecznej i jej realizacji.</p>	<p>– wymienia przyczyny rewolucji angielskiej</p> <p>– przedstawia przebieg angielskiej wojny domowej i jej wpływ na przemiany ustrojowe w Anglii.</p>		
<p>2. Elementy feudalizmu w czasach nowożytnych</p>	<p>1. Dualizm gospodarczy w Europie</p> <p>2. Szlachta a pozostałe grupy społeczne</p> <p>3. Folwark szlachecki</p> <p>4. Jak zanikło poddaństwo chłopów?</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: gospodarka folwarczno-pańszczyźniana, pańszczyzna</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne gospodarki europejskiej na zachód i wschód od Łaby.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: dualizm gospodarczy, folwark pańszczyźniany, uwłaszczenie</p> <p>– zna daty: zniesienia poddaństwa osobistego w Księstwie Warszawskim (1807 r.), uwłaszczenia w Galicji (1848 r.), uwłaszczenia w Królestwie Polskim (1864 r.)</p> <p>– wskazuje na mapie umowną granicę podziału gospodarczego Europy</p> <p>– omawia gospodarcze skutki wielkich odkryć geograficz-</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: pańszczyzna sprzężajna, kormornicy</p> <p>– zna datę wydania <i>Statutu toruńskiego</i> (1520 r.)</p> <p>– przedstawia przyczyny przemian społeczno-ekonomicznych w XVI w.</p> <p>– prezentuje rolę gospodarczą i społeczną szlachty</p> <p>– wyjaśnia znaczenie <i>Statutu toruńskiego</i> dla rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Polsce</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: połowiczny system dzierżawy, gospodarka dzierżawna (czynszowa)</p> <p>– porównuje rozwój gospodarczy na zachodzie i wschodzie Europy w XVI–XVIII w. oraz ocenia następstwa dostrzeżonych różnic.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– ocenia wpływ systemu gospodarczego na życie ludności w czasach nowożytnych i obecnych.</p>

			<p>nich</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje funkcjonowanie folwarku szlacheckiego – wymienia powinności chłopów wobec panów feudalnych – przedstawia etapy procesu uwłaszczenia na ziemiach polskich pod trzema zaborami. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przemiany społeczno-gospodarcze oraz polityczne, które doprowadziły do eliminacji elementów feudalizmu w Europie. 		
<p>3. Rzeczpospolita – królestwo czy republika?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Początki polskiego parlamentaryzmu 2. Obrady sejm walnego 3. Wolna elekcja 4. Sejmiki ziemskie 5. Sądy ziemskie i trybunały szlacheckie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: sejm walny, senat, izba poselska, <i>liberum veto</i>, <i>Nihil novi</i>, sejmik ziemski – zna daty: zwołania pierwszego dwuzbowego sejm walnego (1493 r.), uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> (1505 r.), pierwszego zastosowania <i>liberum veto</i> (1652 r.) – omawia strukturę i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: sąd ziemski, <i>Artykuły henrykowskie</i>, sejm zwyczajny (ordynaryjny), sejm nadzwyczajny (ekstraordynaryjny), sejm konwokacyjny, sejm elekcyjny – omawia rolę postaci: Jana Olbrachta, Władysława Sicińskiego, Stefana Batorego – zna datę uchwalenia <i>Artykułów hen-</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: konstytucja, rugi poselskie, Trybunał Koronny, Trybunał Litewski, interreks – prezentuje genezę polskiego parlamentaryzmu – tłumaczy wpływ konstytucji <i>Nihil novi</i> na funkcjonowanie polskiego parlamentaryzmu – omawia kompetencje szlacheckich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje organizację parlamentu angielskiego i sejm walnego w Rzeczypospolitej – ocenia skutki stosowania przez szlachtę <i>liberum veto</i>. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje oraz ocenia uprawnienia parlamentów: francuskiego, angielskiego i Rzeczypospolitej.

		zasady działania sejmu walnego.	rykowskich (1573 r.) – prezentuje okoliczności zwołania pierwszego sejmu – wymienia i opisuje poszczególne etapy prac sejmu walnego – wymienia rodzaje sejmów – tłumaczy, w jaki sposób przywileje wpłynęły na potęgę polityczną szlachty.	sądów ziemskich – przedstawia rolę, uprawnienia oraz zasady funkcjonowania sejmów konwokacyjnych i elekcyjnych – wymienia rodzaje szlacheckich sejmików ziemskich i prezentuje ich funkcje.		
4. Szlachta i magnateria	1. Jak powstał stan szlachecki? 2. Przywileje szlacheckie 3. Rozwarstwienie stanu szlacheckiego 4. Wzrost potęgi magnatów 5. Oligarchia magnacka	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: przywilej szlachecki, oligarchia magnacka – omawia rolę postaci: Ludwika Węgierskiego, Władysława Jagiełły, Kazimierza Jagiellończyka – zna daty nadania przywilejów: koszyckiego (1374 r.), jedlnieńsko-krakowskiego (1430–1433 r.), cerekwicko-nieszawskiego (1454	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: magnaci, średnia szlachta, infamia, banicja, klientelizm, latyfundium – omawia rolę postaci: Jana Olbrachta, Aleksandra Jagiellończyka, Jana Kazimierza – zna daty nadania przywilejów: czerwińskiego (1422 r.), warckiego (1423 r.), piotrkowskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: nobilitacja, szlachta zagrodowa (zaściankowa), „gołota”, herb, zawołanie, ordynacja – omawia rolę postaci: Janusza Radziwiłła, Bogusława Radziwiłła – przedstawia przyczyny i skutki rozwarstwienia stanu szlacheckiego – tłumaczy, w jakich okolicznościach	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu nowa magnateria – omawia rolę postaci: Samuela Zborowskiego, Hieronima Radziejowskiego, Krzysztofa Opałińskiego, Andrzeja Karola Grudzińskiego – przedstawia wpływ kryzysu w XVII w. na przemiany społeczne i polityczne w Rzeczypospolitej	Uczeń: – ocenia wpływ wzrostu potęgi magnatów na sytuację społeczną, gospodarczą i polityczną Rzeczypospolitej – omawia i ocenia postawy magnaterii wobec zagrożenia państwowości polskiej – ocenia wpływ oligarchii magnackiej na funkcjonowanie państwa

		<p>r.), radomskiego (1505 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy charakterystyczne szlachty jako stanu społecznego – wymienia cechy charakterystyczne oligarchii magnackiej. 	<p>(1496 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia postanowienia przywilejów szlacheckich – przedstawia proces kształtowania się stanu szlacheckiego – wymienia i charakteryzuje warstwy stanu szlacheckiego – prezentuje przyczyny, przejawy i skutki wzrostu potęgi magnatów. 	<p>szlachcic mógł utracić prawa obywatelskie i jakie były tego skutki</p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje styl życia polskiej magnaterii. 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje wpływ przywilejów na rolę szlachty i króla w państwie. 	<p>polskiego.</p>
<p>5. Z królem lub przeciw niemu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konfederacja i rokosze 2. Rokosz Zebrzydowskiego 3. Rokosz Lubomirskiego 4. W obronie kraju 5. Konfederacja targowicka 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: konfederacja, rokosz, elekcja <i>viritim</i>, konfederacja barska, konfederacja targowicka – omawia rolę postaci: Zygmunta I Starego, Zygmunta Augusta, Zygmunta III Wazy, Jana Kazimierza, Stanisława Augusta Poniatowskiego – zna daty konfede- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: egzekucja praw i dóbr, rokosz Zebrzydowskiego, rokosz Lubomirskiego – omawia rolę postaci: Mikołaja Zebrzydowskiego, Jerzego Sebastiana Lubomirskiego, Stanisława Szczęsnego Potockiego, Franciszka Ksawerego Branickiego, Seweryna Rzewuskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: elekcja <i>vivente rege</i>, „wojna kokosza”, konfederacja tyszowiecka – omawia rolę postaci: Jana Zamojskiego, Stefana Czarnieckiego – zna daty: „wojny kokoszej” (1537 r.), bitwy pod Guzowem (1607 r.), konfederacji tyszowieckiej (1655 r.), bitwy pod 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci: Stanisława Lanckorońskiego, Józefa Pułaskiego, Michała Krasińskiego – wyjaśnia, dlaczego rokosze i konfederacje miały destrukcyjny wpływ na życie polityczne w Rzeczypospolitej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawy przywódców rokoszy – ocenia zjawisko oligarchizacji życia politycznego w Rzeczypospolitej – ocenia różne postawy polskiej szlachty wobec władzy królewskiej i racji stanu.

		<p>racji: barskiej (1768–1772 r.) i targowickiej (1792 r.)</p> <p>– tłumaczy, dlaczego targowica (konfederacja targowicka) stała się symbolem zdrady narodowej.</p>	<p>– zna daty rokoszy: Zebrzydowskiego (1606–1607 r.) i Lubomirskiego (1665–1666 r.)</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne konfederacji i rokoszy jako wyrazów szlacheckiego buntu</p> <p>– przedstawia przyczyny, cele i skutki konfederacji: barskiej i targowickiej.</p>	<p>Mątwami (1666 r.)</p> <p>– wymienia przyczyny, cele i skutki „wojny kokoszej”</p> <p>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rokoszy: Zebrzydowskiego oraz Lubomirskiego</p> <p>– prezentuje przyczyny, cele i skutki konfederacji tyszywieckiej.</p>		
6. Polskie wzorce obywatela	<p>1. Obywatel w Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <p>2. Propozycje reform ustrojowych</p> <p>3. Nowa koncepcja narodu</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu sarmatyzm</p> <p>– omawia rolę postaci: Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Piotra Skargi</p> <p>– zna datę wydania <i>Konstytucji 3 maja</i> (1791 r.)</p> <p>– przedstawia społeczne i obywatelskie idee A. Frycza Modrzewskiego</p> <p>– prezentuje założenia sarmatyzmu.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: „czarna procesja”, prawo o miastach</p> <p>– omawia rolę postaci: Stanisława Leszczyńskiego, Stanisława Konarskiego, Stanisława Staszica, Jana Dekerta</p> <p>– zna daty: „czarnej procesji” (1789 r.), uchwalenia prawa o miastach (1791 r.)</p> <p>– tłumaczy, dlaczego</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– prezentuje wpływ reformacji na rozwój nowych idei społecznych na ziemiach polskich</p> <p>– omawia przyczyny krytyki szlacheckiej idei „złotej wolności”</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała nowa koncepcja narodu ukształtowana w XVIII w.</p> <p>– przedstawia ewo-</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– omawia rolę postaci: Kallimacha, Biernata z Lublina, Jana Ostroroga</p> <p>– porównuje i ocenia postulaty reform: S. Leszczyńskiego, S. Konarskiego i S. Staszica</p> <p>– porównuje rozważania na temat pozycji obywatela w państwie w polskiej i zachodnioeuropejskiej publicystyce</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– ocenia XVIII-wieczne propozycje reform ustrojowych</p> <p>– omawia i ocenia wpływ wydarzeń z przełomu XVIII i XIX w. na przemiany społeczne na ziemiach polskich.</p>

			<p>termin obywatele początkowo dotyczy jedynie przedstawicieli stanu szlacheckiego</p> <p>– prezentuje XVIII-wieczne propozycje reform ustrojowych</p> <p>– przedstawia proces nabywania praw przez mieszczan w XVIII w.</p>	<p>lucję pojęcia obywatel na gruncie polskim.</p>	<p>politycznej.</p>	
IV. Wiek rewolucji						
1. Wielkie rewolucje	<p>1. Dlaczego wybuchła rewolucja amerykańska?</p> <p>2. Wojna o niepodległość</p> <p>3. Wybuch rewolucji</p> <p>4. Francja republiką</p> <p>5. Terror jakobinów i upadek rewolucji</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Deklaracja niepodległości Stanów Zjednoczonych</i>, <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela</i></p> <p>– omawia rolę postaci: Jerzego Waszyngtona, Benjamina Franklina</p> <p>– zna daty: wybuchu wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych (1774 r.), ogłoszenia <i>Deklaracji</i></p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki</i>, jakobini, przewrót termidoriański</p> <p>– omawia rolę postaci: Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego, Ludwika XVI, Maximiliena de Robespierre’a</p> <p>– zna daty: uchwalenia <i>Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki</i> (1787</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: „bostońskie picie herbaty”, Zgromadzenie Narodowe, Konstytuanta, Zgromadzenie Przewodnicze (Legislatura), Konwent Narodowy</p> <p>– omawia rolę postaci: Thomasa Jeffersona, Johna Adamsa</p> <p>– zna daty: „bostońskiego picia herbaty” (1773 r.), bitwy pod</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: sankiuloci, I koalicja antyfrancuska, „konstytucja roku III”</p> <p>– omawia rolę postaci: Thomasa Paine’a, Marie Josepha de La Fayette’a, Wilhelma von Steubena</p> <p>– zna daty: bitwy pod Lexington (1775 r.), traktatu pokojowego, którego za-</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– ocenia wpływ <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i> na współczesne prawa człowieka</p> <p>– ocenia wpływ rewolucji: amerykańskiej oraz francuskiej na koncepcje państwa i prawa.</p>

		<p><i>niepodległości Stanów Zjednoczonych</i> (4 lipca 1776 r.), zburzenia Bastylia (14 lipca 1789 r.), uchwalenia <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i> (26 sierpnia 1789 r.)</p> <p>– przedstawia zasady spisane w <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i>.</p>	<p>r.), ogłoszenia Francji republiką (wrzesień 1792 r.), dojścia do władzy jakobinów (1793 r.), przewrotu termidoriańskiego (lipiec 1794 r.)</p> <p>– wymienia bezpośrednie przyczyny wojny kolonii angielskich o niepodległość</p> <p>– prezentuje zasady ustrojowe Stanów Zjednoczonych Ameryki</p> <p>– omawia okoliczności wybuchu rewolucji francuskiej</p> <p>– przedstawia stosunek społeczeństwa do rewolucji</p> <p>– wymienia główne etapy rewolucji francuskiej.</p>	<p>Saratogą (1777 r.), bitwy pod Yorktown (1781 r.), zwołania Stanów Generalnych (1789 r.), uchwalenia pierwszej konstytucji francuskiej (wrzesień 1791 r.), egzekucji Ludwika XVI (styczeń 1793 r.), uchwalenia „konstytucji roku III” (1795 r.)</p> <p>– wskazuje na mapie obszary Francji, na których doszło do wystąpień kontrrewolucyjnych</p> <p>– opisuje przebieg wojny kolonii brytyjskich w Ameryce Północnej o niepodległość</p> <p>– prezentuje sytuację społeczno-ekonomiczną we Francji w XVIII w.</p> <p>– tłumaczy realne i symboliczne znaczenie zdobycia Bastylia.</p>	<p>warcie zakończyło wojnę o niepodległość Stanów Zjednoczonych (1783 r.), wybuchu powstania w Wandei (1793 r.)</p> <p>– omawia relacje pomiędzy Wielką Brytanią a koloniami angielskimi w Ameryce Północnej</p> <p>– prezentuje losy Ludwika XVI w czasie rewolucji</p> <p>– przedstawia i ocenia dyktatorskie rządy jakobinów.</p>	
--	--	---	---	--	--	--

<p>2. Rewolucje społeczne</p>	<p>1. Wiosna Ludów 2. Sztuka w służbie rewolucji 3. Ideologia socjalistyczna 4. Rewolucja w Rosji w latach 1905–1907 5. Rok 1917 w Rosji</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wiosna Ludów, rewolucja lutowa, rewolucja październikowa – omawia rolę postaci: Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Włodzimierza Lenina – zna daty: Wiosny Ludów (1848–1849 r.), rewolucji lutowej w Rosji (marzec 1917 r.), rewolucji październikowej (listopad 1917 r.) – wymienia przyczyny i skutki Wiosny Ludów – prezentuje przyczyny oraz skutki rewolucji: lutowej i październikowej w Rosji.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja przemysłowa, socjalizm, komunizm, socjalizm naukowy – omawia rolę postaci: Giuseppe Garibaldiego, Ludwika Napoleona Bonaparte, Franciszka Józefa I – zna daty rewolucji: we Francji i w Belgii (1830 r.), a także w Rosji (1905–1907 r.) – wskazuje na mapie kraje, w których doszło do rewolucji w 1830 r. i wystąpień Wiosny Ludów – omawia społeczne skutki rewolucji przemysłowej i ich wpływ na rozwój nowych ideologii – przedstawia założenia socjalizmu, socjalizmu utopijnego i komunizmu</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: socjalizm utopijny, <i>Manifest komunistyczny</i>, rewizjonizm, reformizm – omawia rolę postaci: Giuseppe Mazziniego, Mikołaja II, Piotra Stołypina – zna daty wybuchu Wiosny Ludów: w państwach włoskich (styczeń 1848 r.), we Francji (luty 1848 r.), w państwach niemieckich i Austrii (luty 1848 r.) – wymienia przyczyny oraz skutki rewolucji: we Francji i w Belgii w 1830 r. – prezentuje przebieg Wiosny Ludów: we Francji, w państwach włoskich, niemieckich i Austrii – przedstawia okoliczności, które</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mieniszewicy, bolszewicy, <i>Manifest październikowy</i> – omawia rolę postaci: Karola X, Ludwika Filipa, Klemensa von Metternicha, Ferdynanda I – zna daty: pokoju w Brześciu Litewskim (marzec 1918 r.), zamordowania cara Mikołaja II i jego rodziny (lipiec 1918 r.) – tłumaczy, jaką rolę odgrywała sztuka w czasach rewolucji – porównuje rewolucyjny terror jakobinów i bolszewików – przedstawia znaczenie XIX-wiecznych rewolucji dla demokratyzacji życia w Europie.</p>	<p>Uczeń: – ocenia wpływ rewolucji na sztukę – ocenia cele i skuteczność reformizmu – ocenia wpływ ideologii demokratycznej i socjalistycznej na ruchy rewolucyjne – ocenia rządy bolszewików w Rosji.</p>
--------------------------------------	--	--	---	---	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny i skutki rewolucji w Rosji z lat 1905–1907 – prezentuje rządy bolszewików w Rosji. 	wpłynęły na ukształtowanie się rewizjonizmu i reformizmu.		
3. Społeczeństwo bez państwa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Początki anarchizmu 2. Anarchizm czy komunizm? 3. Anarchizm w XX wieku 4. Anarchiści na ziemiach polskich 5. Anarchiści współcześnie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu anarchizm – omawia rolę postaci: Michaiła Bakunina, Piotra Kropotkina – wymienia przyczyny ukształtowania się anarchizmu – przedstawia metody działania anarchistów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu antyglobalizm – omawia rolę postaci: Pierre’a Proudhona, Edwarda Abramowskiego – przedstawia ideologiczne podstawy anarchizmu – omawia działalność anarchistów na ziemiach polskich – prezentuje przyczyny rozwinięcia się doktryny anarchistycznej w drugiej połowie XIX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: anarchokomunizm, anarchosyndykalizm, związki zawodowe – omawia rolę postaci Williama Godwina – wyjaśnia, za jakim modelem organizacji społeczeństwa opowiadał się Pierre Proudhon – wskazuje główną przyczynę sporu pomiędzy anarchistami a komunistami. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci: Luigiego Luicheniego, Leona Czolgosa, Jeana Jacques’a Élisée Reclusa – przedstawia wpływ anarchosyndykalizmu na działalność związków zawodowych w Hiszpanii i Stanach Zjednoczonych – prezentuje i ocenia wpływ anarchizmu na współczesne subkultury młodzieżowe oraz ruch antyglobalistyczny. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia stosunek anarchistów do państwa i władzy.
4. Komuna Paryska	1. Powstanie III Republiki Francuskiej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu Komuna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Rada 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>Międzynarodowa</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci Léona Gam- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia znaczenie walk Komuny Pa-

	<p>2. Okoliczności proklamowania Komuny Paryskiej</p> <p>3. Upadek Komuny Paryskiej</p> <p>4. Represje wobec komunistów</p> <p>5. Kobiety we francuskich rewolucjach</p>	<p>Paryska</p> <p>– zna okres walk Komuny Paryskiej (18 marca – 18 maja 1871 r.)</p> <p>– przedstawia cele i skutki walk Komuny Paryskiej.</p>	<p>Komuny, komunisty</p> <p>– omawia rolę postaci Jarosława Dąbrowskiego</p> <p>– zna daty: powstania III Republiki Francuskiej (wrzesień 1870 r.), wojny francusko-pruskiej (1870–1871 r.)</p> <p>– przedstawia przyczyny walk Komuny Paryskiej</p> <p>– prezentuje działalność Rady Komuny</p> <p>– wymienia przyczyny upadku Komuny Paryskiej.</p>	<p><i>rodówka</i></p> <p>– omawia rolę postaci: Napoleona III, Louisa Adolphe’a Thiersa, Floriana Trawińskiego, Walerego Wróblewskiego</p> <p>– zna daty: klęski Francuzów pod Sedanem (wrzesień 1870 r.), zawarcia traktatu pokojowego w Wersalu (maj 1871 r.)</p> <p>– przedstawia wpływ wojny francusko-pruskiej na walki Komuny Paryskiej</p> <p>– tłumaczy, dlaczego w walkach Komuny Paryskiej brali udział Polacy.</p>	<p>betty</p> <p>– przedstawia rolę kobiet w rewolucjach francuskich.</p>	<p>ryskiej dla XIX-wiecznego ruchu rewolucyjnego.</p>
V. Ku demokratycznej Rzeczypospolitej						
1. Obywatele odrodzonej Rzeczypospolitej	<p>1. Odbudowa państwowości</p> <p>2. Powszechne prawo wyborcze</p> <p>3. Od demokracji do sanacji</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: konstytucja marcowa, konstytucja kwietniowa</p> <p>– omawia rolę postaci Józefa Piłsud-</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu sanacja</p> <p>– omawia rolę postaci Jędrzeja Moraczewskiego</p> <p>– zna datę przewro-</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: wybory brzeskie, proces brzeski, „getto ławkowe”, strajk rolny</p> <p>– zna daty: powoła-</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– omawia rolę postaci Zofii Moraczewskiej</p> <p>– zna datę strajku powszechnego w Krakowie (1923 r.)</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– porównuje oraz ocenia zakres praw obywatelskich w konstytucjach: marcowej i kwietniowej.</p>

	<p>cji</p> <p>4. Wybory brzeskie</p> <p>5. Prawa obywatelskie w konstytucjach II Rzeczypospolitej</p> <p>6. Konflikty społeczne w II Rzeczypospolitej</p> <p>7. Konflikty narodowościowe w II Rzeczypospolitej</p>	<p>skiego</p> <p>– zna daty: ogłoszenia niepodległości przez Polskę (11 listopada 1918 r.), uchwalenia konstytucji: marcowej (1921 r.) i kwietniowej (1935 r.)</p> <p>– przedstawia ustrój polityczny II Rzeczypospolitej ustanowiony w konstytucjach: marcowej i kwietniowej.</p>	<p>tu majowego (1926 r.)</p> <p>– wskazuje na mapie tereny zwartego osadnictwa mniejszości narodowych w II Rzeczypospolitej</p> <p>– przedstawia początki kształtowania się II Rzeczypospolitej</p> <p>– prezentuje zakres praw obywatelskich w konstytucjach: marcowej i kwietniowej</p> <p>– opisuje wielonarodową strukturę społeczną II Rzeczypospolitej.</p>	<p>nia rządu J. Moraczewskiego (listopad 1918 r.), pierwszych wyborów do sejmu w II Rzeczypospolitej (styczeń 1919 r.), wyborów brzeskich (1930 r.), procesu brzeskiego (1931–1932 r.)</p> <p>– tłumaczy, na czym polegał demokratyczny charakter II Rzeczypospolitej na początku jej istnienia</p> <p>– omawia okoliczności zamachu majowego.</p>	<p>– przedstawia i ocenia politykę II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych.</p>	
<p>2. Władza i społeczeństwo w PRL</p>	<p>1. Komunistyczne władze w Polsce do 1956 roku</p> <p>2. Wydarzenia poznańskie i odwilż październikowa</p> <p>3. Jak powstała opozycja?</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: poznański Czerwiec, wydarzenia marcowe, Grudzień '70</p> <p>– omawia rolę postaci: Bolesława Bieruta, Władysława Gomułki, Edwarda</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, kult jedynostki, odwilż październikowa</p> <p>– omawia rolę postaci: Stanisława Mikołajczyka, kard.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, „mała stabilizacja”, „partyzanci”, czarny czwartek</p> <p>– omawia rolę postaci: Józefa Różań-</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– omawia rolę postaci: Antoniego Słonimskiego, Mieczysława Moczara, Karola Modzelewskiego</p> <p>– zna daty: powołania W. Gomułki na stanowisko I sekre-</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– ocenia politykę PZPR wobec społeczeństwa.</p>

	<p>4. Marzec '68 5. Grudzień '70</p>	<p>Gierka – zna daty: uchwalenia <i>Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej</i> (1952 r.), poznańskiego Czerwca (28–30 czerwca 1956 r.), wydarzeń marcowych (1968 r.), wystąpień grudniowych na Wybrzeżu (1970 r.) – przedstawia skutki przejścia władzy w Polsce przez komunistów.</p>	<p>Stefana Wyszyńskiego, Jacka Kuronia, Adama Michnika – zna daty: powstania Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (1948 r.), odwilży październikowej (1956–1957 r.) – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki poznańskiego Czerwca – omawia przyczyny, przebieg i skutki Marca '68 – prezentuje przyczyny, przebieg i skutki wystąpień na Wybrzeżu z grudnia 1970 r.</p>	<p>skiego, Józefa Cyrankiewicza – zna daty: utworzenia Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej (1945 r.), przeprowadzenia referendum ludowego (1946 r.), uchwalenia „małej konstytucji” (1947 r.), czarnego czwartku w Gdyni (17 grudnia 1970 r.) – prezentuje stosunek władz komunistycznych do społeczeństwa – wymienia cele komunistycznej propagandy – omawia odwilż październikową i „małą stabilizację” z czasów rządów W. Gomułki – przedstawia okoliczności powstania opozycji antykomunistycznej.</p>	<p>tarza KC PZPR (październik 1956 r.), powstania <i>Listu 34</i> (1964 r.) – prezentuje proces przejmowania władzy przez komunistów w powojennej Polsce – przedstawia proces formowania się opozycji w powojennej Polsce.</p>	
--	--	---	---	--	--	--

<p>3. Opozycja polityczna w PRL</p>	<p>1. Początki opozycji 2. O wolne związki zawodowe 3. Rozprawa z opozycją 4. Dalsza walka o demokrację</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Komitet Obrony Robotników, postulaty sierpniowe, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, Okrągły Stół – omawia rolę postaci: Edwarda Gierka, Lecha Wałęsy, kard. Karola Wojtyły, gen. Wojciecha Jaruzelskiego – zna daty: wyboru kard. K. Wojtyły na papieża (1978 r.), strajku w Stoczni Gdańskiej (14–31 sierpnia 1980 r.), wprowadzenia stanu wojennego (13 grudnia 1981 r.) – przedstawia przyczyny i skutki wydarzeń z sierpnia 1980 r.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Służba Bezpieczeństwa, Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego – omawia rolę postaci: Jacka Kuronia, ks. Jerzego Popiełuszki – zna daty: strajków czerwcowych (1976 r.), powstania KOR (1976 r.), ogłoszenia postulatów sierpniowych (17 sierpnia 1980 r.), podpisania porozumień w Gdańsku (31 sierpnia 1980 r.), utworzenia NSZZ „Solidarność” (wrzesień 1980 r.), pacyfikacji górników z kopalni Wujek (16 grudnia 1981 r.), obrad Okrągłego Stołu (6 lutego – 5</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Studencki Komitet Solidarności, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, Wolne Związki Zawodowe – omawia rolę postaci: Antoniego Macierewicza, Stanisława Pyjasa, Anny Walentynowicz, Grzegorza Przemyka – zna daty: założenia WZZ (1978 r.), pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do ojczyzny (1979 r.), podpisania porozumień w Szczecinie (30 sierpnia 1980 r.), zniesienia stanu wojennego (22 lipca 1983 r.) – przedstawia okoliczności powstania organizacji opozycyjnych w latach 70. XX w.</p>	<p>Uczeń: – omawia rolę postaci: Jerzego Andrzejewskiego, Edwarda Lipińskiego, ks. Jana Ziei, Jana Józefa Lipskiego, Kazimierza Świątonia, Andrzeja Gwiazdy, Krzysztofa Wyszковского, Antoniego Sokołowskiego, Bogdana Borusewicza, Andrzeja Kołodzieja – zna daty powstania: Studenckiego Komitetu Solidarności (1977 r.) i ROPCiO (1977 r.) – przedstawia rolę Kościoła w walce z władzami komunistycznymi – opisuje postawy społeczeństwa polskiego wobec polityki władz komunistycznych.</p>	<p>Uczeń: – ocenia rolę organizacji opozycyjnych w walce o demokratyzację państwa polskiego.</p>
--	---	---	---	---	--	--

			<p>kwietnia 1989 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cele i przedstawia charakter działalności KOR – omawia postulaty wysunięte przez Międzyzakładowy Komitet Strajkowy – przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce – prezentuje okoliczności zwołania obrad Okrągłego Stołu i decyzje polityczne ich uczestników. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wpływ problemów życia codziennego w epoce E. Gierka na stosunek społeczeństwa do władz PRL – wymienia nazwy organizacji opozycyjnych działających w PRL w latach 70. i 80. XX w. 		
<p>4. Między utopią a antyutopią</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wizje idealnego świata 2. Utopia w myśli politycznej 3. Antyutopia 4. Antyutopie w kinie 5. Eugenika – realizacja antyutopii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: utopia, antyutopia – przedstawia przyczyny oraz sposoby wykorzystywania idei eugenicznych w XIX i XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: socjalizm utopijny, eugenika – omawia rolę postaci: Aldousa Huxleya, George’a Orwella, Stanisława Lema – wymienia przykłady antyutopii (literackich i filmowych) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci: Platona, Thomasa More’a, Tommasa Campanelli, Francisa Bacona, Ignacego Krasickiego, Roberta Owena, Janusza Zajdla, Francisa Galtona – przedstawia wizje idealnego państwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę postaci: Louisa Auguste’a Blanqui, Henriego de Saint-Simona, Charles’a Fouriera, Jeana-Baptiste’a Godina – przedstawia znaczenie idei utopijnych w myśli politycznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia aktualny stopień rozwoju technologii i nauki w kontekście zagrożenia powstaniem świata przypominającego ten przedstawiony w antyutopiach.

			<ul style="list-style-type: none">– przedstawia cechy charakterystyczne antyutopii (literackich i filmowych)– porównuje utopie i antyutopie.	<ul style="list-style-type: none">tworzone na przestrzeni dziejów– wyjaśnia przyczyny ukształtowania się antyutopii.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, dlaczego stosowanie zasad eugeniki stanowi zagrożenie dla demokracji oraz praw człowieka.	
--	--	--	---	---	---	--